

EN STEMME TIL DE MAGTESLØSE

Stine Grønæk Jensen

giver for første gang
borgerens perspektiv på
magtanvendelser

FOTO: PRIVAT

#socialpædagog

Jeg hedder Louise Thomsen, er 33 år og arbejder som socialpædagog på botilbuddet Høvejen i Randers. Her bor 10-11 unge mellem 18 og 30 år, som har forskellige udfordringer – lige fra udviklingshæmning til senfølger af massivt omsorgssvigt. Jeg ELSKER julen, og derhjemme har jeg pyntet op overalt. På Høvejen er det mig, der står for den årlige julepyntweekend, som tidsmæssigt ligger, så det passer med min arbejdskalender – nemlig på min sidste weekendvagt inden 1. december. Det er et plus, at jeg selv er glad for julepynt, for når vi gør noget, vi elsker, smitter det af på beboerne.

Men det er beboerne, der skal vælge julepynten. Ikke mig. Derfor har Høvejen fx en masse julepynt med temaet fra filmen 'Frost' – noget, beboerne har valgt, og som jeg fx ikke selv ville hænge op derhjemme. Jo mere erfaren, jeg bliver som socialpædagog, jo mere bliver jeg opmærksom på vigtigheden af at sikre beboernes selvbestemmelse og integritet. Vi er gæster i deres hjem. X

Kolofon

Udgives af Socialpædagogerne, Brolæggerstræde 9, 1211 København K. Tlf. 7248 6000. sl.dk /// **Ansvarshavende** Forbundsformand Benny Andersen /// **Redaktion** Søren Lauridsen (chefredaktør), sln@sl.dk, Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk, Malene Dreyer, mad@sl.dk, Jakob Ravn Brinck, jaf@sl.dk, Lea Holtze, hol@sl.dk /// **Kontakt redaktionen** på nyhedsrum@sl.dk /// **Layout** René Hart /// **Produktion** KLS PurePrint A/S /// **Læserbreve** Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. Vi opfordrer til, at indlæg højst fylder 2.000 anslag, og redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte. Læserbreve med injurerende indhold afvises. Indlæg sendes til nyhedsrum@sl.dk /// **Annoncer** Se annonceinformation på socialpaedagogen.sl.dk /// **Oplag** 45.000 i perioden 01.07.17-30.06.18 /// **Redaktionen** af 11/2020 er afsluttet 20.11.2020. Næste nummer udkommer i uge 3, 2021 /// **Forsidefoto** Sofia Busk /// 77. årgang /// ISSN 0105-5399

Magasinet er 100% fri for skadelige/hormonforstyrrende kemikalier og er certificeret efter verdens strengeste miljøcertificering.

Vi tager ansvar for indholdet og er tilmeldt

Danske Medier OPLAGSKONTROL

22

En øget bevidsthed om ens kernefaglighed og kerneopgaven gør, at man lettere opnår følelsen af, at okay – jeg har faktisk gjort et godt stykke arbejde i dag. Jeg kan se mig selv i øjnene og sige, at jeg har gjort det, jeg kan inden for de rammer, jeg har.

— Anita Steensgaard Jensen, afdelingsleder Støtteteam Åstrupvej

PORTRÆT

8

Erfaret magt
Hvordan føles det at blive fastholdt og udsat for magtanvendelser? Det har antropolog og forsker Stine Grønbæk Jensen undersøgt

FOTO: SOFIA BUSK

18

Etisk stress
Når ikke du bruger arbejdstiden på det, der føles rigtigt og vigtigt, risikerer du at miste den faglige gnist. Etisk stress, kaldes det, når arbejdet ikke giver mening

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

STRESSET?
Få hjælp hos Socialpædagogerne

Medlemmer, som oplever tegn på stress, kan få en indledende fortrolig stressvejledningssamtale med en faglig konsulent, som har været igennem et stressvejlederforløb.

Læs mere om tilbuddet på sl.dk/faa-svar/arbejdsmiljoe/stress

30

Sanseleg i naturen
I Esbjerg er STU-undervisningen for en gruppe unge rykket ud i det fri. Her træner de unge deres berørings- og følesanser – og får ro på nervesystemet

FOTO: SIMON JEPPESEN

4

Lyt dig ekstra faglig
Med Socialpædagogernes nye digitale medlemsunivers Fagligt Fokus kan du holde din faglighed opdateret

6

Kærlighedsknallert om sex
To socialpædagoger bag ny podcastserie, der giver seksualvejledning til STU-elever

14

Dit forbund
Løntjek gav Signe Møller til udbetalingen på en Tesla

16

Kongres2020
Medlemmerne skal være med til at sætte fokus på et godt arbejdsmiljø – og sikre et relevant forbund

26

Sofa
For ti år siden var Søren socialpædagog for Hamza. I dag er de to kolleger på Stevnstfortet

28

Dilemma
Er det godt eller skidt for borgerne, når aktivitetstilbuddet holder en lang juleferie?

38

Springet
Helene Bagger droppede jobbet som pressefotograf – og er nu uddannet socialpædagog

LÆS DIT FAGBLAD ONLINE PÅ socialpaedagogen.sl.dk/fagblad

Socialpædagogernes nye medlemstilbud med din socialpædagogiske faglighed i centrum

Lyt dig ekstra faglig

Med Fagligt Fokus, **Socialpædagogernes nye, digitale medlemsunivers**, får du muligheden for at holde din socialpædagogiske faglighed opdateret og lade dig inspirere af, hvordan dine kolleger arbejder. Du finder bl.a. podcasts om en række socialpædagogiske metoder formidlet af eksperter, og hvor socialpædagoger fortæller, hvordan de bruger metoderne til daglig.

Mentalisering

'Mentalisering handler om at have sind på sinde,' fortæller **psykolog Janne Østergaard Hagelquist** i denne podcast. Her går vi i dybden med den faglige metode, som gør det muligt at se traumer og reaktionsmønstre bag handlinger, der kan virke uforståelige eller problematiske. Og så kan du høre, hvordan Susanne Havskov, der er socialpædagog på Struer Skolehjem, bruger mentalisering til daglig.

Low Arousal

Hvordan undgår du den næste konflikt? Det kan Low Arousal, den 'rogivende pædagogik', hjælpe dig med. Psykolog Bo Hejlskov Elvén fortæller om metoden, der har fokus på at forhindre konflikter ved at give selvkontrol og mindske krav og forventninger til borgeren. **Socialpædagog Marlene Snabe** giver dig også et indblik i, hvordan hun bruger metoderne i praksis på bostedet Kamager.

KRAP

Kognitiv, Ressourcefokuseret og Anerkendende Pædagogik er et socialpædagogisk system særligt udviklet til arbejdet med voksne udviklingshæmmede, der hjælper socialpædagoger til at skabe et helhedsbillede af den enkelte borgers kompetencer. Hør **psykolog Lene Metner** folde de bagvedliggende teorier ud, og bliv klogere på, hvordan to socialpædagoger bruger KRAP på Skovbjergparken i Ikast. X

Sæt din socialpædagogiske faglighed i centrum på sl.dk/fagligtfokus

SOCIALPÆDAGOGER KAN NOGET SÆRLIGT

NOGLE AF JER SÅ MÅSKE MED, da vi under kongressen i november overrakte Socialpædagogernes Pris. Og hvis I ikke gjorde det, kan jeg fortælle, at hos os i salen, hvorfra kongressen blev afviklet digitalt, kunne man helt ned til bagerste række mærke stoltheden og glæden, da der blev afspillet en video fra en surprise prisoverrækkelse. De stolte socialpædagoger på Aktivitet og Udvikling i Viborg Kommune fik prisen for deres pionerindsats på demens- og ældreområdet – og de blev både glade og overraskede. Det gjorde jeg også.

For det blev i den grad understreget, hvor både rigtigt og vigtigt den socialpædagogiske faglighed – og deres konkrete indsats – er. Og det blev cementeret, at vi med socialpædagogikken kan bidrage med noget helt, helt særligt. Vi når ganske enkelt mennesker på en anden måde, når vi står på netop socialpædagogikken, hvor det fx på ældreområdet ellers klassisk er pleje, omsorg og rehabilitering, der er i højsædet.

I Viborg har socialpædagogerne fokuseret på at forebygge ensomhed hos ældre hjemmeboende borgere og pårørende til

'Vi når ganske enkelt mennesker på en anden måde, når vi står på netop socialpædagogikken.'

mennesker med fx Parkinsons eller demens, og de har gjort det med målrettede metoder og aktiviteter som fx samvær gennem kreative

værksteder, sang og musik, madgrupper og motionshold. Alt sammen med udgangspunkt i værdier som nærvær, samvær og mestring.

Sådan når socialpædagoger det hele menneske – og sådan kan vi på ældreområdet være med til at give ældre borgere et værdigt liv. Derfor udgiver vi også til foråret en hvidbog på området, så endnu flere kommuner kan få øjnene op for det særlige, socialpædagoger kan. X

Verne Pedersen
forbunds næstformand Socialpædagogerne

FOTO: ROBERT WENGLER

BØRNS
VILKÅR

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

"Bisidderen kunne forklare mig om systemet, og hun var på min side. Det er jeg glad for."

Kender du et barn, der skal til børnesamtale i kommunen eller Familieretshuset?

Hvis ja, så vil Børns Vilkår's bisiddere meget gerne hjælpe.

For langt de fleste børn og unge er der en stor tryghed i at have en bisidder med, når de skal til møde med myndighederne. Mange børn vælger at have et familiemedlem, en lærer eller en pædagog med som bisidder. Men det kan ofte være svært for barnet, at tale åbent om sine bekymringer, da barnet ved, at der også er en hverdag efter samtalen, hvor barnet skal leve med de ubehagelige ting, der kan blive sagt. Ligeledes kan det også være ubehageligt for en pædagog eller en lærer at have denne viden, som de ikke efterfølgende kan dele med nogen.

Børns Vilkår bisidder børn til børnesamtalen i kommunen og Familieretshuset. Vi forbereder barnet til møderne og er en tryghed for barnet både før, under og efter børnesamtalen. Bisidderen kender til systemet og har erfaring i at arbejde med børn og unge. Bisidderen hjælper barnet til at fortælle det, der kan være svært og sørger for at barnet får en stemme i sin egen sag.

Du kan hjælpe barnet med at få en bisidder.

Ring til bisidderafdelingen på tlf. 35 55 55 59, eller læs mere på bornsvilkar.dk/bisidning

FILM

Spædbarnsterapi i praksis

Hvordan kan spædbarnsterapiens metode anvendes i den socialpædagogiske praksis? Det giver filmen 'Tidlige Traumer' svar på. I filmen får fagpersoner mulighed for at følge flere terapeutiske forløb og får dermed en indføring i, hvordan spædbarnsterapi kan bruges til at behandle tidlige traumer. X

På danishdoc.dk kan man købe rettigheder til at se filmen

BOG

Livet set fra en skæv vinkel

Hvordan er livet med spastisk lammelse – hjemme, på institution og i egen bolig? Det fortæller Tor Martin Mandrup-Møller i selvbiografien 'Livet set fra en skæv vinkel' om udfordringer, projekter, drømme – og jagten på kærligheden. Han deler sine inderste tanker om handicap og seksualitet og giver råd til andre med handicap, pårørende og socialpædagoger om, hvordan man tackler de dilemmaer og tabuer, der følger med emnet handicap og seksualitet.

Han deler desuden sin mening om, hvad der fungerer inden for handicapområdet – og hvad der ikke gør. X

'Livet set fra en skæv vinkel' af Tor Martin Mandrup-Møller, **En Skæv Vinkel, 300 kr.**

PODCAST

Seksualvejledning til STU-elever

'Vær dig selv'. 'Alle fortjener et godt sexliv'. Og 'Følg dit hjerte'.

Sådan lyder titlerne på nogle af de podcastafsnit, du finder i serien 'Kærlighedsknallert'. Det er socialpædagogerne Signe Vincentz og Majken Sørensen, der står bag podcastserien. De er begge i gang med at uddanne sig til seksualvejledere og ønsker dialog om kærlighed, sex og seksualitet, som ofte er forbundet med skam, fordomme og misforståelser. Og da seksualundervisning i dag kun er et obligatorisk fag i den almindelige folkeskole, har de valgt at målrette deres podcast til elever på STU-skolerne. Podcastserien kan bruges som supplerende undervisningsmateriale i seksualundervisningen. X

Lyt til 'Kærlighedsknallert' på **Spotify og Apple Podcast**

ÉT UD AF FEM
BØRN MISTRIVES
For dem er selvskade, ensomhed og præstationspres en del af hverdagen.
Det er omdrejningspunktet i direktøren i Børns Vilkår, Rasmus Kjeldahls, bog 'Verdens bedste barndom?' I bogen rejser han en debat om, hvad det er for en barndom, vi byder vores børn.

BOG

Sidste udvej

Hvis et barn eller en ung er til fare for sig selv eller andre, kan sikret anbringelse være nødvendigt for en periode. I bogen

'Sidste udvej – om at anbringe og blive anbragt på sikret institution' har lektor på Københavns Professionshøjskole Ann-Karina Eske Henriksen samlet den nyeste viden og forskning om sikret anbringelse. Og hun har bl.a. gennemgået, hvordan 28 børn og unge, der i gennemsnit var socialt anbragt 124 dage på sikrede afdelinger, klarede sig efterfølgende. Bogen kommer desuden med en række konkrete anbefalinger, så ungeperspektivet sikres. X

'Sidste udvej – om at anbringe og blive anbragt på sikret institution' af Ann-Karina Eske Henriksen, **Akademisk Forlag, 269 kr.**

TILBUD

GRATIS HJÆLP TIL ANBRAGTE UNDER CORONA

Børn og Unges Trivsel tilbyder gratis, online-krisehåndtering i forbindelse med Covid-19 til nuværende og tidligere anbragte unge i alderen 15 til 30 år

– både individuelle samtaler og online-gruppeforløb. Indsatsen, der er blevet til med midler fra TrygFondens akutpulje, løber til og med 31. januar 2021. X

Den unge kan booke samtalen online på bornogungestrivsel.dk/psykolog-hjaelp/ eller via mail: info@bu-t.dk

FOTO: COLOURBOX

Jeres faglighed og arbejdsgange er i fokus, og med NOVAX-systemet får I tid til børnene og de unge

DER FINDES EN LØSNING TIL JERES ARBEJDE I PPR, SOM GIVER JER:

- nemmere journalnotering og dokumentation
- overblik over sager
- effektiv og struktureret sagshåndtering
- tid til at fokusere på kerneopgaven
- Nem og sikker kommunikation med familien og samarbejdspartnere

Læs mere på:

www.novax.dk/ppr

NOVAX A/S er en familieejet og -drevet virksomhed, som udvikler og leverer IT til sundhedssektoren. Vi har mere end 30 års erfaring med elektroniske lægesystemer, og blandt andet har vi siden 1998 arbejdet med IT til den kommunale sundhedspleje. Vi forstår jeres arbejdsdag, og hvordan vi bedst hjælper med at gøre jeres arbejdsgange effektive. Med NOVAX A/S som jeres IT-leverandør får I stabil og sikker IT hele vejen rundt.

NOVAX
IT-LØSNINGER TIL SUNDHEDSSEKTOREN

Stemmer fra de magtesløse

TEKST
MALENE
DREYER
///
FOTO
SOFIA
BUSK

Hvordan er det at blive udsat for magtanvendelser? Hvordan opleves det at blive fastholdt – og hvad kan vi lære af det?

De spørgsmål undersøger antropolog og forsker **Stine Grønbæk Jensen** i en ny bog, som for første gang giver borgernes perspektiv på magtanvendelser

V

ED ÅRSSKIFTET trådte de nye regler om magtanvendelse for voksne med nedsat funktionsevne i kraft. Forud for de nu gældende stramninger fik reglerne et såkaldt praktistjek, hvor fagfolk, myndigheder, sagsbehandlere og organisationer blev hørt.

Men en enkelt gruppe blev ikke taget med på råd, på trods af at det er dem, det hele handler om: mennesker med udviklingshæmning.

Faktisk er deres stemme aldrig før kommet til orde i debatten om magt-

anvendelser. Derfor besluttede antropolog og historiker ph.d. Stine Grønbæk Jensen sig for at skildre deres version af virkeligheden i bogen 'Erfaret magt – frustrationer og fastholdelser på botilbud', som hun har skrevet i samarbejde med historiker Jesper Vaczy Kragh.

– Jeg synes, det er tankevækkende, at dem, der mærker magtanvendelserne på deres egen krop, ryger ud af forarbejdet til lovgivningen. Deres centrale perspektiv har været påfaldende ubelyst både i den offentlige debat og i forskningen, siger Stine Grønbæk Jensen.

Borgerens perspektiv

Gennem en række interview med i alt 16 beboere på forskellige botilbud sætter hun borgernes perspektiv på magtanvendelser i fokus:

– Vi har givet borgernes erfaringer plads. For jo mere viden, vi kan få om fx fastholdelser – og jo flere perspektiver, vi kan få frem, jo klogere bliver vi.

Erfaringerne viser bl.a., at udadreagerende adfærd, vold og selvskade sjældent opstår ud af det blå, men ofte er udtryk for frustrationer knyttet til de særlige levevilkår, som mennesker på botilbud har. Især peger beboernes egne fortællinger på, hvordan manglende

Hverdagsmodstand – Når man ikke kan arrangere demo'er og skrive læserbreve, så kan det være en politisk manifestation at smadre en tallerken, siger Stine Grønbæk Jensen som et eksempel på den afmagt, en borger kan føle.

kontrol over eget liv, ulige magtrelationer og misforståelser mellem beboere og personale fører til følelsen af magtesløshed, uretfærdighed og frustration.

– At agere i sine følelsers vold er ikke nødvendigvis noget, man gør pga. en diagnose. Det kan være en måde til at protestere over nogle livsvilkår, som ikke er okay, siger Stine Grønbæk Jensen om et af de fund, hendes forskning har vist.

En reaktion på afmagt

En af de borgere, som giver stemme til bogen, er 'Allan'. Han er midt i 30'erne og har en hjerneskade, som gør, at han har en stærk impuls til at drikke vand i mængder, så det bliver sundhedsfarligt. Selv

beskriver han det således i bogen: 'For at sige det på en pæn måde: Jeg kan drikke mig selv ihjel ... alle vitaminer vaskes ud af kroppen,' fortæller han og forklarer, hvorfor han alligevel drikker alt for meget nogle gange: 'Jeg føler mig sulten og tørstig konstant.'

I bogen beskrives det, hvordan det flere gange har været nødvendigt at indlægge Allan på hospitalet, og hvordan personalet for at sikre hans helbred har set sig nødsaget til at skærme ham fra at drikke for meget, bl.a. ved at lukke for vandet i hans badeværelse.

Men trangen til at drikke er så stærk, at Allan i stedet har drukket vand fra cisternen og wc-kummen. Derfor er der nu sat lås på døren, så Allan skal kontakte personalet, når han skal ud på sit badeværelse.

Af samme grund er der også restriktioner på Allans madindtag, pengeforbrug og adgang til indkøb. Fx har han ikke adgang til køkkenet, hvilket han er ked af og frustreret over, fordi han gerne vil bidrage til køkkenarbejdet: 'Jeg kunne sætte tallerkener i opvaskemaskinen, hjælpe med at skrælle kartofler eller skylle salat ... men de mener, jeg bare ville stå og spise i stedet for ... og det er ret træls, for jeg har så mange gode retter i hovedet. For eksempel bøf med bløde løg, boller i karry og brændende kærlighed,' fortæller han selv.

Hverdagsmodstand

Nogle gange bliver de strikse regler for meget for Allan. Han stikker af – ned til en butik, hvor han kan stjæle cola, kakaomælk og andre drikkevarer for at få slukket sin ubændige tørst.

I sin bog beskriver Stine Grønbæk disse rømninger som udtryk for det, hun betegner som hverdagsmodstand. I det konkrete tilfælde med Allan handler det om, at han forsøger at tilbageerobre kontrol over sin krop og genvinde personlig myndighed.

– Hverdagsmodstand er en reaktion på afmagt. Det er en måde at udfordre den usynlige magt, som dem, der sætter dagsordenen, har. Når man ikke kan arrangere demo'er og skrive læserbreve, så kan det være en politisk manifestation at smadre en tallerken, forklarer Stine Grønbæk Jensen.

Selvom Allan også føler tryghed ved, at personalet hjælper ham med ikke at drikke for meget, så bliver hans liv som voksent, selvstændigt menneske reguleret og kontrolleret i en grad, så han i frustration begår oprør mod sin skæbne, mener Stine Grønbæk:

– Det kan virke, som om nødvendige indgreb i hans selvbestemmelsesret trækker andre forbud med sig, som indskrænker hans råderum yderligere. Samtidig

kan det også se ud, som om personalet fokuserer mere på hans sundhed end hans person – og at han på mange måder er blevet frataget ansvaret for sin egen krop.

Snak om de svære dilemmaer

Stine Grønbæk er fuldt bevidst om de svære dilemmaer, socialpædagoger står i, når selvbestemmelsesretten skal balanceres med omsorgsplikten – som i eksemplet med Allan. Men hun håber, at beboernes fortællinger kan være med til at skærpe afvejningen hos socialpædagoger, når de står i den svære navigation mellem omsorg og magt.

– Vi siger ikke, at der aldrig er brug for at gribe ind. Men vi skal blive ved med at drøfte de vanskelige dilemmaer og stille os selv spørgsmålet: 'Hvad vil han egentlig?'

'Erfaret magt' er ikke en brugsbog, som man kan tage ned fra hylden og slå op i, men en refleksionsbog, siger forfatteren om, hvordan socialpædagoger kan bruge bogen.

– Den kan være god at tænke med. Den kan øge medarbejderens blik for, at beboeren må leve på hjælpens præmisser. Og den kan give anledning til overvejelser som: Hvordan kan vi løsne op og give mere medbestemmelse? Hvilke handlemuligheder har jeg for at løse denne her udfordring? siger hun.

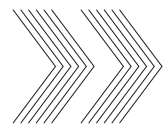
I de relationer, hvor den ene part er afhængig af den andens hjælp, er der ifølge Stine Grønbæk Jensen en ulige magtbalance. Så selvom beboerne på botilbud formelt har ret til selvbestemmelse, vil mange af dem opleve, at deres liv i høj grad er styret af den måde, støtten er organiseret på. Det kan fx være bestemte boformer, personalenormering, arbejdstidsplanlægning, institutionelle vaner samt personalets og omverdenens holdninger og værdier.

Den manglende kontrol over eget liv er forbundet med en følelse af magtesløshed og uretfærdighed, som undergraver følelsen af at være et ligeværdigt menneske, mener Stine Grønbæk Jensen.

– De fleste, jeg har talt med, udtrykker en vrede, indignation og kritik af indgrebene i deres privatliv og selvbestemmelsesret.

Personalet har definitionsmagten

Når det gælder det helt centrale emne i bogen – magtanvendelser – så er det ifølge Stine Grønbæk Jensen også personalet, der har definitionsmagten, når det kommer til fortællingen om, hvad der er foregået under en magtanvendelse.

Jeg har oplevet nogle pædagoger, som på en meget konkret måde kunne udtrykke, hvorfor de gjorde det: 'Jeg tager fat i dig, så du ikke kommer til skade', 'Jeg sørger for, at du ikke slår de andre' i stedet for bare at skribe 'hold op, hold op'.

— En af de interviewede beboere i bogen 'Erfaret magt'

LØNTJEK GAV TIL UDBETALINGEN TIL EN TESLA

Signe Møller troede, hun havde fået den løn, hun skulle have. Men da hun fik lavet et løntjek hos Socialpædagogerne, fik hun en kæmpe overraskelse

TEKST MARIA RØRBÆK /// FOTO ANDREAS BANG KIRKEGAARD

SIT FØRSTE JOB som socialpædagog arbejdede den nu 25-årige Signe Møller så hårdt, at hun begyndte at tabe håret.

– Hvis der fx var en sygemelding, blev jeg spurgt, om jeg kunne tage en nattevagt efter en aften-vagt – eller en dagvagt efter en nattevagt. Eller om jeg lige kunne blive to timer ekstra. Eller tage en dagvagt i stedet for en fridag. Og jeg ville gerne være fleksibel og sagde ja til det meste, fortæller hun.

Mens det stod på, havde hun selv svært ved at gennemskue de mange ekstra arbejdstimer.

– Jeg kunne ikke selv se det, men min mand og mine forældre sagde, at jeg arbejdede alt, alt for meget. Jeg var ved at få stress af

det. Nogle uger arbejdede jeg 80 timer på botilbuddet for børn og unge med udviklingshæmning. Jeg flyttede nærmest ind på botilbuddet, siger Signe Møller.

Efter ca. ni måneder fik hun tilbudt et drømmejob på en specialskole og sagde op på botilbuddet.

– Jeg havde egentlig været tilfreds med min løn, men for en sikkerheds skyld ville jeg godt lige tage imod Socialpædagogernes tilbud om at tjekke lønsedlerne. Ikke fordi jeg regnede med at få noget ud af det. Bare for at være sikker på, at alt var, som det skulle være, siger hun.

Omfattende dokumentation

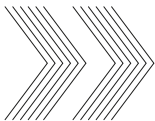
Signe Møller afleverede sine lønsedler til faglig sagsbehandler

Manglende fridøgn koster penge

Hvis du arbejder under Socialpædagogernes overenskomst, kan arbejdsgiveren ikke bare bede dig knokle løs. Du har ret til også at holde fri. Her er et overblik over reglerne:

- » I løbet af 12 uger har du i alt **ret til 24 såkaldte beskyttede fridøgn**, hvor du hver gang har fri fra arbejdet i mindst 35 timer. Arbejder du i weekenden, skal du derfor holde fri på hverdage.
- » **Du må højst arbejde seks dage**, så skal du have et fridøgn.
- » Hvis du bliver bedt om at arbejde på et fridøgn, **skal du have et andet fridøgn i løbet af de næste tre måneder**.
- » Hvis ovenstående regler ikke overholdes, **skal du i stedet have penge**.

Jeg havde egentlig været tilfreds med min løn, men for en sikkerheds skyld ville jeg godt lige tage imod Socialpædagogernes tilbud om at tjekke lønsedlerne.

— Signe Møller, socialpædagog

Den gode rådgivning

Med hjælp fra sin kreds fik Signe Møller gennemgået sine lønsedler – og det viste sig, at hun havde fået 150.000 kr. for lidt.

Gitte Rahbek fra Socialpædagogerne Midt- og Vestjylland, der med det samme rynkede brynene over de mange arbejdstimer. Hun fik også Signe Møllers papirkalender, hvor man kunne se alt det, der var lavet om – som når et fridøgn var streget ud og erstattet med 'dagvagt'.

– Da Gitte havde kigget det igennem, ringede hun til mig, og da var jeg altså ved at falde bagover. Hun mente, at der nok mindst var 50.000 kr. at hente i manglende overarbejdsbetaling, manglende kompensation for brud på reglerne om varsling af ændrede arbejdstimer, manglende

nok, men det endte med, at jeg fik udbetalt 80.000 kr. Plus pension og feriepenge, siger Signe Møller.

Kredsen ordnede alt

Da botilbuddet så Socialpædagogernes dokumentation, betalte de med det samme.

– Jeg tror måske nok, de var lidt flove over det, og i dag har jeg også hørt, at der er kommet styr på overarbejdsbetalingen, siger Signe Møller, der ikke ønsker at hænge botilbuddet ud med navn.

Socialpædagogerne kørte hele sagen, så hun ikke selv skulle tage kontakt til sin tidligere arbejdsgiver.

– Og det var virkelig rart. Selvom det måske lyder mærkeligt, havde jeg nærmest dårlig samvittighed over at skulle have flere penge. Men jeg fik jo kun det, jeg var berettiget til efter overenskomsten, fortæller hun.

Undervejs havde hun flere gange svært ved at tro, at hun virkelig havde ret til så mange ekstra penge. Men en dag stod de 80.000 kr. på kontoen.

– De penge brugte vi faktisk på udbetalingen til en Tesla. Vi havde købt bilen under alle omstændigheder, for min mand har meget langt til arbejde. Men det var alligevel lidt vildt, at jeg fik så mange penge. Især fordi det jo var ret tæt på, at jeg slet ikke havde opdaget det. ×

Kontakt din tillidsrepræsentant eller kreds, hvis du gerne vil have tjekket din egen lønseddel.

KONGRES I NYE RAMMER

Som en konsekvens af corona-situationen blev Socialpædagogernes kongres 2020 afviklet som et digitalt arrangement over én dag. Vi har samlet et udpluk af, hvad der skete – og hvad der blev besluttet og debatteret på kongressen

– du kan læse mere om kongressen på sl.dk/kongres2020

Genvalg

De fire nuværende forretningsudvalgs-medlemmer, Benny Andersen, Marie Sonne, Verne Pedersen og Michael Madsen, blev uden modkandidater genvalgt på den digitale kongres, der fandt sted onsdag 11. november.

50.000 kr. til International Børnesolidaritet

På kongressen blev International Børnesolidaritets arbejde i Bolivia hædret med en solidaritetsbevilling på 50.000 kr. Pengene går til at støtte arbejdet med udsatte børn og unge, som er særligt belastet lige nu pga. corona.

BESLUTNING

To år med fokus på arbejdsmiljø – sammen med dig

Som medlem spiller du en nøglerolle i forhold til at sikre det gode arbejdsmiljø – og skabe et relevant forbund. Det blev slået fast på Socialpædagogernes kongres med vedtagelse af projekterne 'Vi er Socialpædagogerne' og 'Sammen former vi det gode arbejdsmiljø'

Medlemsprojekter
Der blev givet grønt lys til de to medlemsprojekter, som de to forbundsnæstformænd Marie Sonne (th.) og Verne Pedersen præsenterede på den digitale kongres.

TEKST TINA LØVBOM PETERSEN /// FOTO NILS LUND PEDERSEN

Vi vil give endnu mere plads til hverdagseksperterne. Vi skal høste de mange gode idéer fra medlemmerne til, hvordan vi former et godt arbejdsmiljø.

Sådan lød det fra forbundsnæstformand i Socialpædagogerne Marie Sonne på forbundets kongres, hvor kongresbeslutningen 'Sammen former vi det gode arbejdsmiljø' blev vedtaget.

– Det handler i høj grad om, at vi som organisation vil endnu tættere på medlemmerne og på de ting, der virker, sagde Marie Sonne.

Med 'Sammen former vi det gode arbejdsmiljø' vil Socialpædagogerne bl.a. prioritere indsatser, som giver det enkelte medlem mu-

lighed for at komme med idéer og løsningsforslag til at skabe et godt arbejdsmiljø – og lokale og centrale indsatser, hvor forbundet proaktivt bruger tilbagemeldinger fra medlemmerne.

Grønt lys til medlemsprojekt

På kongressen fik også medlemsprojektet 'Vi er Socialpædagogerne' grønt lys til at køre videre i de næste to år. Projektet blev søsat på kongressen i 2018.

– I de to år, der er gået, har vi både lokalt og centralt afprøvet et væld af idéer og initiativer – og 'Vi er Socialpædagogerne' har i den grad bekræftet os i, at vi har medlemmer, som brænder for deres fag, og som gerne vil involvere sig i deres forbund, hvis vi stiller de rette

rammer til rådighed, lød det på kongressen fra Socialpædagogernes forbundsnæstformand Verne Pedersen.

I den kommende kongresperiode vil der derfor være fokus på at skabe endnu flere måder, hvorpå man som medlem kan deltage og engagere sig i aktiviteter, der styrker fællesskabet og øger værdien af et medlemskab hos Socialpædagogerne.

Bl.a. skal der arbejdes for at styrke rammerne for, at medlemmer med lysten og idéen til at gøre en forskel for faget og forbundet får mulighed for at omsætte deres ressourcer til konkrete initiativer. X

Læs mere om begge kongresbeslutninger på sl.dk/kongres2020

HØRT

Corona har fyldt meget i 2020. For nogle har det rigtigt nok sat fagligheden fri, men vi må ikke glemme de udfordringer, der også har været. De mange digitale møder har fx givet de tværfaglige samarbejder svære vilkår.

— Lene Ek Christensen, kredsformand
Socialpædagogerne Nordsjælland

Vores kerneopgave ligger ikke i dokumentation, kontrol og regneark. Den ligger derimod i vores fokus på menneskeliv, der skal leves.

— Peter Kristensen, kredsformand
Socialpædagogerne Nordjylland

Vi ser mange botilbud, hvor socialpædagoger udgør under 50 pct. af personalet. Det er en bekymrende udvikling, der minder om dengang, vi anså handicappede som nogen, der bare skulle passes.

— Gert Landergren Due, kredsformand
Socialpædagogerne Østjylland

PRIS

Hæder til faglige pionerer

I Aktivitet og Udvikling i Viborg Kommune er socialpædagoger en vigtig del i tværfaglige teams, der sætter fokus på relationer og det meningsfulde liv for ældre. Den indsats blev belønnet med Socialpædagogernes Pris og 30.000 kr.

TEKST LEA HOLTZE /// FOTO MICHAEL CHRISTOPHERSEN

Vi er lykkedes med at vise vejen i forhold til, hvordan man kan arbejde tværfagligt i arbejdet med de ældre, men også i forhold til, hvordan man kan bringe sin socialpædagogiske faglighed ind. Vi arbejder meget relationsbaseret. Der sidder mange ensomme rundt om i vores kommuner. Og mange af dem – især i de her tider – er bekymrede for at komme ud. Der kan vi gøre en forskel.

Sådan sagde socialpædagog Nanna Lindholdt Grøn Caroc i den video, der blev vist på kongressen i forbin-

delse med, at Socialpædagogernes Pris blev uddelt.

Prisen – og de 30.000 kr. – gik denne gang til Aktivitet og Udvikling i Viborg Kommune, hvor otte ud af 35 medarbejdere er socialpædagoger – og hvor de otte udfører vaskeægte pionerarbejde på et felt, der ellers traditionelt mest har fokus på pleje, genoptræning og rehabilitering.

Ud over vinderen var der tre andre nominerede til prisen – valgt ud fra 121 indstillinger.

Læs mere om de nominerede og prisvinderen på sl.dk/kongres2020

Overraskelse

Kredsformand i Socialpædagogerne Midt- og Vestjylland Peter Sandkvist var med, da socialpædagogerne i Aktivitet og Udvikling blev tildelt Socialpædagogernes Pris 2020.

Kan du se meningen med det, du laver?

Hvis ikke du bruger arbejdstiden på det, du føler er rigtigt og vigtigt, risikerer du at miste den faglige gnist. Men metoden Det Etiske Landskab giver os værktøjer til at håndtere den slags dilemmaer og opbygge et fælles værdigrundlag, siger **Mette Rosendal Strandbygaard** fra firmaet Etikos

TEKST TINA LØVBOM PETERSEN /// FOTO MICHAEL BERG /// ILLUSTRATION GITTE SKOV

KENDER DU FØLELSEN af at gå hjem fra arbejde gentagne gange og tænke: 'Jeg gjorde det bare ikke godt nok i dag'?

Ikke nødvendigvis fordi du ikke løste alle opgaver på din 'to-do-liste'. Men pga. en mavefornemmelse, der siger, at det måske ikke var de rigtige og de vigtigste opgaver, du løste.

Hvis du genkender billedet, så er du allerede på sporet af det begreb, som Mette Rosendal Strandbygaard betegner som 'etisk stress'. En følelse af tab af mening i arbejdet, som hun oplever, at flere og flere socialpædagoger er plaget af.

Som pædagogisk antropolog og chefkonsulent hos firmaet Etikos,

der har specialiseret sig i, hvordan man håndterer etiske dilemmaer på arbejdspladsen, arbejder hun bl.a. med leder- og medarbejderudvikling inden for det socialpædagogiske område.

– Etisk stress er den stress, den enkelte oplever, når arbejdet ikke længere giver mening. Det opstår typisk, når den enkelte medarbejder føler sig udfordret på sine grundholdninger og værdier – og når man ikke kan nå det, man helt grundlæggende synes er vigtigt og rigtigt, siger hun.

Midt i et paradigmeskifte

Etikos oplever i disse år, at arbejdspladser inden for bl.a. det sociale område har en stigende

interesse for at få bedre styr på både værdigrundlag, kerneopgave og dilemmahåndtering, fortæller Mette Rosendal Strandbygaard. Det kan forklares med det paradigmeskifte, der i disse år præger mange offentlige arbejdspladser.

Et paradigmeskifte, hvor forestillingerne om, hvad det gode liv for borgeren er – og hvor det, der definerer det professionelle arbejde, forandrer sig.

– Hvor det tidligere var medarbejderen, der vidste, hvad der var bedst for borgeren, er der i dag langt mere fokus på den indsats, man som fx socialpædagog er bestilt til. Så handler det ikke så meget om, hvad medarbejderne kunne ønske sig for borgerne –

men om, hvordan den enkelte borger understøttes i selv at finde vejen til det gode liv, siger hun.

Som socialpædagog kan man hurtigt slå sig på det paradigmeskifte, når man føler sig udfordret på sin faglighed – og arbejdet mister mening.

– Og så er det, at der opstår mistrivsel og symptomer på stress blandt medarbejderne som fx højt sygefravær, stor personaleomsætning eller forandringsmodstand. Men når vi så går i dybden med de dilemmaer, medarbejderne oplever, viser det sig ofte, at det ikke handler om arbejdspress eller opgavebunker. Det handler mere om, at arbejdspladsen har brug for at

finde ind til kernefagligheden og hele meningen i arbejdet.

Når sammenhængen mangler

Normalt når man taler om årsager til stress i forhold til arbejdet, handler det ofte om mængden af arbejdsopgaver, om antallet af hænder til at udføre jobbet – eller måske om skæve arbejdstider og hyppige omstruktureringer.

Men ifølge Mette Rosendal Strandbygaard får de gængse beskrivelser af stress ikke altid fat i den særlige form for stress, som opstår, når medarbejderens faglige identitet bliver udfordret over længere tid.

– Etisk stress er mere den form for stress, der opstår, når der ikke er sammenhæng mellem den måde, man kan eller skal arbejde på, og så den måde, man selv mener, man bør handle på for at levere etisk kvalitet i sit arbejde. Når man bliver udfordret på sine etiske grundhold-

»

Hvor det tidligere var medarbejderen, der vidste, hvad der var bedst for borgeren, så er der i dag langt mere fokus på den indsats, man som fx socialpædagog er bestilt til.

— Mette Rosendal Strandbygaard, chefkonsulent Etikos

ninger, slider det på oplevelsen af mening og faglig værdi – og så er det, man føler sig magtesløs og presset, forklarer hun og kommer med et par eksempler fra praksis.

De typiske dilemmaer

– En socialpædagog fortæller fx, at hun skal arbejde ud fra nogle rammer, der siger, at borgeren

– ellers er det omsorgssvigt. Den manglende plads til, at ens faglige viden og værdimæssige overbevisninger sættes i spil, kan føre til etisk stress, fortæller Mette Rosendal Strandbygaard og kommer med et andet dilemma, hun er stødt på:

– Hvis man fx hver dag udfordres af, at man ikke føler sig hørt.

paragraffer. Det sammenstød er noget, der også fylder meget ude på arbejdspladserne.

Opbyg fælles værdigrundlag

For at imødekomme etisk stress og dilemmaer, der er svære at få hånd om, introducerer Mette Rosendal Strandbygaard Det Etske Landskab (se side 21) som en metode, man kan bruge til at opbygge et fælles sprog og et fælles værdigrundlag – og ad den vej få værktøjerne til at skabe løbende refleksion over hverdagens dilemmaer.

– Det Etske Landskab består af tre forskellige former for etik: nærheds-, konsekvens- og pligtetikken. De tre repræsenterer hver sin tilgang til de dilemmaer, man møder. Så alt efter hvilken form for etik man ser tingene ud fra, ser man forskelligt på, hvordan man håndterer et dilemma, forklarer hun.

Når man arbejder med Det Etske Landskab, ser man på dilemmaer ud fra forskellige perspektiver, hvor både fornuft, regler, faglighed, borgerens livsverden og fokus på målsætninger sættes i spil. Og man diskuterer og reflekterer, uden at personlige holdninger – eller ’synsninger’ – får det sidste ord:

– En nærhedsetiker vil fx være meget optaget af at forstå meningen med det, vi gør, og have fokus på, hvad handlingerne betyder for borgerne. Pligtetikken er mere optaget af den konkrete opgave og fx, hvor meget tid der er sat af til arbejdet – mens konsekvensetikeren ser på handlemuligheder og er optaget af at skabe en effekt i forhold til de målsætninger, der er, forklarer Mette Rosendal Strandbygaard, som oplever, at nogle dilemmaer faktisk opløser sig selv, når man får kigget på dem hele vejen rundt. ×

Den manglende plads til, at ens faglige viden og værdimæssige overbevisninger sættes i spil, kan føre til etisk stress.

— Mette Rosendal Strandbygaard, chefkonsulent Etikos

har mest mulig ret til selvbestemmelse og autonomi – og at det skal være borgerens egen recoveryproces. Men samtidig ser hun et menneske med et misbrug og nogle psykiske udfordringer, hvor hun som fagperson synes, man burde gå tættere på og tage mere over

Hvis man som fagperson oplever, at man sidder inde med en vigtig viden og en stor praksiserfaring om fx en borger, som dem på den anden side af bordet – myndigheden – ikke har. Men at der ikke bliver lyttet til den viden, fordi det hele handler om regler, pligter og

Dialog
Mette Rosendal Strandbygaard er løbende i kontakt med medarbejdere og ledere inden for det socialpædagogiske område, som oplever, at arbejdet ikke længere rigtig giver mening.

METODE

Det Etske Landskab

Firmaet Etikos arbejder med tre forskellige former for etik, der tilsammen udgør det såkaldt etiske landskab – som et udtryk for tre forskellige tilgange til etiske problemstillinger: nærhedsetikken, pligtetikken og konsekvensetikken

Nærhedsetikeren:

Har fokus på den nære relation og vægter medfølelse og empati højt. Tager udgangspunkt i, at mennesker er sociale væsener, der er afhængige af hinanden, og mener, at det at handle etisk i høj grad handler om at tilgodese andres behov og ønsker.

I socialpædagogisk praksis vil en nærhedsetiker fx have svært ved at leve med det, hvis forvaltningen i en sag om støtte til eller praksis omkring en borger siger, at ’det har vi ikke visiteret til’. For nærhedsetikeren handler det gode liv i høj grad om at være sig selv som det unikke væsen, man er – og kunne indgå i gode relationer livet igennem.

Nærhedsetikeren vil typisk stille spørgsmål som: ’Hvad giver mening for borgeren?’, ’Hvad motiverer borgeren?’ eller ’Hvordan kan jeg bidrage til, at han bliver glad for at være den, han er?’

Konsekvensetikeren:

Har en rationel og pragmatisk tilgang til problemstillinger. Det, der tæller for konsekvensetikeren, er hverken motiv eller intention – men derimod resultatet af en handling. Her er fokus på størst mulig nytte af ressourcerne, og individet skal underordne sig fællesskabet.

På socialområdet ses konsekvensetikken i disse år i den tilgang, der ligger bag tanker om rehabilitering, hvor det gode liv i høj grad handler om at blive mest mulig selvhjulpne og kunne bidrage mest muligt til samfundet.

Konsekvensetikeren vil typisk stille spørgsmål som fx: ’Hvilke målsætninger arbejder vi ud fra?’, ’Hvordan gør vi borgeren mest selvhjulpne?’ eller ’Kan vi prioritere vores indsatser på en måde, så vi endnu bedre opnår målsætningerne?’

Pligtetikeren:

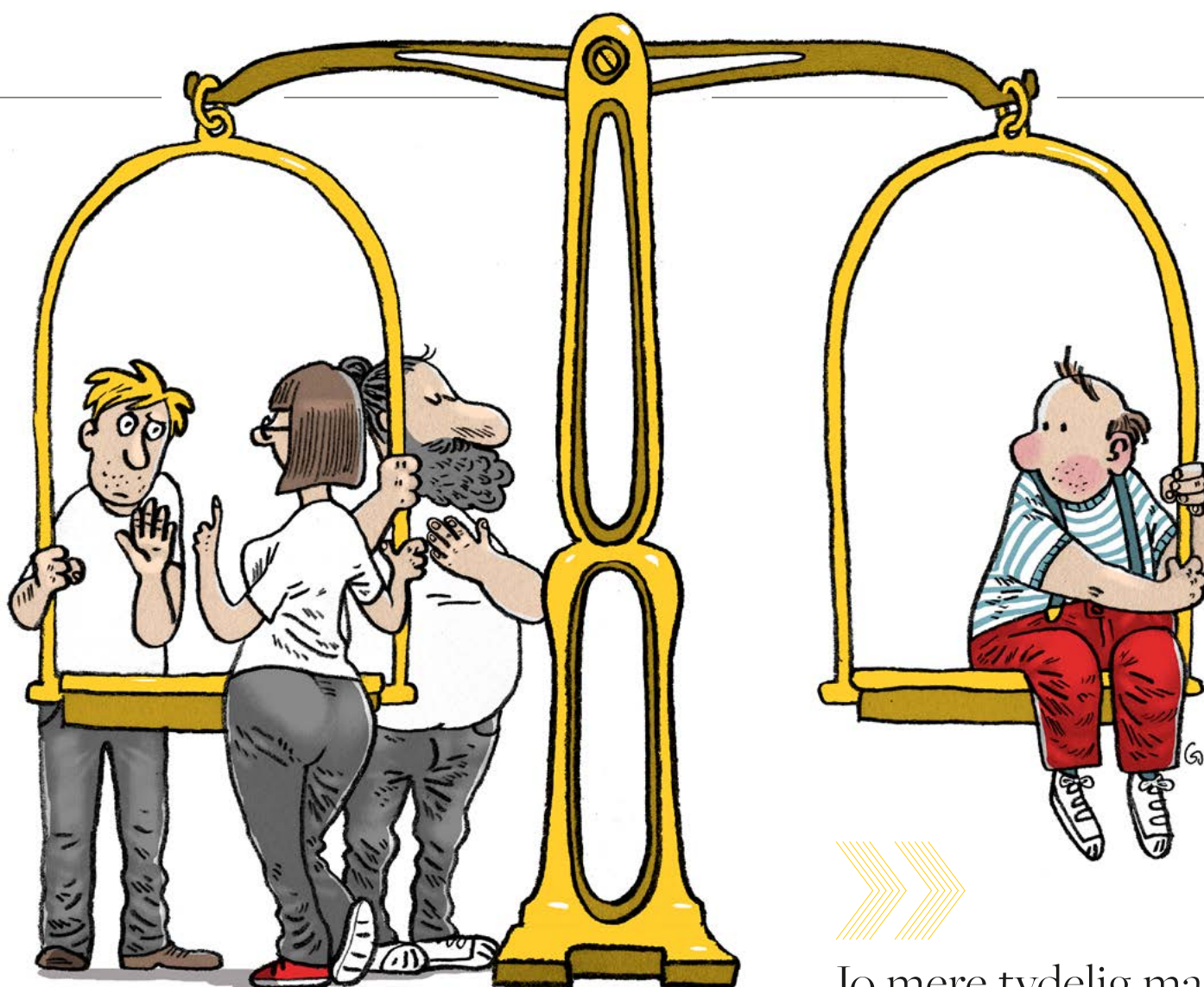
Er styret efter regler og love frem for følelser. Ser handlinger, som er ufornuftige og følelsesbetonede, som uetiske. Siger, at vi skal bruge vores fornuft til at vurdere, hvad vi har pligt til at gøre i en bestemt situation.

Pligtetikeren verdenssyn er rationelt, hvor det handler om at være fornuftige, gennemsigtige og søge et fælles ståsted ud fra de bedste argumenter. Det gode liv handler for pligtetikeren i høj grad om at blive mest mulig selvbestemmende og kunne træffe valg, der ser fornuftige ud, og i respekt for andre mennesker.

Pligtetikeren vil typisk stille spørgsmål som fx: ’Hvor går grænsen for min rolle og opgave?’, ’Hvilket vidensgrundlag har vi indrettet indsatsen ud fra?’ eller ’Har vi den faglige viden, der er nødvendig for at løse opgaven?’

Etikken hjælper os med at sætte retning

Hos **Støtteteam Åstrupvej i Hjørring** og i **botilbuddet Bo-Vejle** har medarbejdere og ledelse arbejdet med Det Etske Landskab for at blive skarpere på både kerneopgaven og håndteringen af etiske dilemmaer. Det har givet retning i arbejdet – og styrket den faglige bevidsthed

TEKST TINA LØVBOM PETERSEN /// ILLUSTRATION GITTE SKOV

HVILKET PERSPEKTIV ser du tingene ud fra, når du går på arbejde? Er du nærhedsetiker, konsekvensetiker – eller pligtetiker?

For bare et par år siden ville det spørgsmål formentlig have fremkaldt dybe panderynker og undren blandt de godt 50 bostøttemedarbejdere ved Støtteteam Åstrupvej i Hjørring Kommune.

Dengang stod de midt i nogle omfattende forandringer: Fire bostøtteafdelinger skulle samles til én – og tilgangen til borgerne lægges om, så det nu i højere grad hedder gruppetilbud frem for individuel bostøtte.

– Omstruktureringer på det niveau vil næsten altid være en kilde til usikkerhed og faglige frustrationer. Det var det også hos os, hvor

derne i fællesskab skulle rustes til at håndtere hverdagens etiske dilemmaer.

– Vi blev alle sammen undervist i Det Etske Landskab og de forskellige etikker, som vi hver især handler ud fra. Det gav os en forståelse for at kunne se dilemmaer ud fra forskellige synsvinkler samt reflektere over, at vores samarbejdspartnere måske ser på et dilemma ud fra en anden etik end den, vi selv befinder os i, siger hun.

Refleksioner over handlinger

Det Etske Landskab (se side 21) kan kort fortalt koges ned til tre forskellige former for etik, der definerer, hvordan man som fagperson navigerer i forhold til egne holdninger, værdier og forpligtelser. Nærhedsetikeren, der har fokus på den nære relation og vægter medfølelse og empati højt. Konsekvensetikeren, der har en rationel og pragmatisk tilgang til problemstillinger – og pligtetike-

ud fra det. Det gav en hel masse refleksioner over, hvorfor vi gør, tænker og handler, som vi gør – og hvorfor andre faggrupper nogle gange har et helt andet perspektiv og udgangspunkt at arbejde ud fra end os i bostøtten, fortæller socialpædagog Lone Bang Larsen.

Hun oplever, at hun og kollegerne står mere sikkert i den socialpædagogiske faglighed, efter at de er blevet bevidste om de forskellige tilgange til etiske dilemmaer i arbejdet:

– Vi er blevet bedre til at afgrænse den faglighed, vi står for. Og jo mere tydelig man selv er omkring ens faglighed, jo mindre bliver man ramt, når man fx møder noget, som man ikke lige synes er den bedste løsning for borgeren. Man lærer ligesom at se tingene fra flere forskellige perspektiver, og det er en stor hjælp, siger Lone Bang Larsen.

Bevidst om faglighed

Også hos socialpædagog og AMR Jonna Mikkelsen har arbejdet med Det Etske Landskab øget den faglige bevidsthed:

– Jeg er blevet mere modig i forhold til at stå fast på min faglighed. Vi kan til tider blive udfordret, når andre samarbejdspartnere forventer, at vi skal udføre nogle bestemte arbejdsopgaver som fx at morgenvække en borger, som skal på arbejde – eller hjælpe med personlig pleje. Men hvis det ikke er et indsatsmål, som vi er bestilt til at udføre, så er det jo ikke en opgave, vi har tid til at udføre, siger Jonna Mikkelsen.

Hun mener derfor, det er vigtigt som socialpædagog at være bevidst om, hvilke opgaver man er bestilt til:

Jo mere tydelig man selv er omkring ens faglighed, jo mindre bliver man ramt, når man fx møder noget, som man ikke lige synes er den bedste løsning for borgeren.

— Lone Bang Larsen, socialpædagog Støtteteam Åstrupvej

nogle medarbejdere følte sig stresset af ikke at kunne finde mening med den nye retning, fortæller Anita Steensgaard Jensen, afdelingsleder i Støtteteam Åstrupvej i Hjørring.

De valgte derfor at få hjælp udefra til en proces, hvor medarbej-

ren, der styrer efter regler og love frem for følelser.

– Da vi alle blev introduceret til de tre former for etik, var det med fokus på, hvor vi som faggruppe og hver især er placeret i Det Etske Landskab, og hvordan vi handler

– Ellers risikerer man hurtigt, at man tager andres opgaver på sig – og derved bliver man presset og mister måske meningen i arbejdet.

Men det handler ikke om bare at kunne sige nej. Det handler om at hvile i sin faglighed.

– Ud fra de tre former for etik har vi lært at argumentere for det, vi gør som socialpædagoger. Når jeg fx ved, at jeg som fagperson er i nærhedsetikken, hvor der er fokus på følelser og relationer, så

har jeg nu værktøjerne til at sætte ord på min praksis over for fx en sagsbehandler, der jo ofte er i konsekvens- eller pligtetikken, hvor meget er styret af regler og effektivitet. Det gør kommunikationen mere klar – og jeg står langt stærkere fagligt, siger Jonna Mikkelsen.

Samme værdimæssige retning

På bostedet Bo-Vejle har medarbejdere og ledelse i en årrække arbejdet med samme metode – Det Etske Landskab.

– Vi savnede et fælles refleksionsværktøj. Der var lidt for mange synsninger og privat etik til stede i hverdagen, så vi valgte at gå all-in på at uddanne medarbejdere og ledelse i etisk dilemmahåndtering. Det har givet os en organisation, hvor vi alle arbejder i samme værdimæssige retning ud fra en fælles kerneopgave, fortæller stedfortræder i Bo-Vejle Karen-Marie Skov Sørensen.

Processen har bl.a. ført til, at der er uddannet en række etikfacilitatorer samt etableret et etisk dialogforum, hvor Det Etske Landskab bruges som metode til nuanceret refleksion over faglige dilemmaer. Alle kan byde ind med konkrete dilemmaer – om alt lige fra en velkendt udfordring, hvor lægen siger, at en borger er for overvægtig, men borgeren selv helst vil leve af fastfood – til situationer, hvor en borger foretrækker én bestemt medarbejder, og kollegerne er uenige om, hvordan det skal håndteres.

– Vi arbejder med et begreb, vi kalder 'buen'. Det illustrerer, at vi nogle gange må undlade at gå den direkte vej til målet for i stedet at sikre, at vi får reflekteret over et dilemma og mulige måder at håndtere det på. Det er med til at

understøtte en velovervejede faglig tilgang frem for hurtige løsninger, siger Karen-Marie Skov Sørensen.

Breder dugen ud

I Bo-Vejle har de udviklet en særlig dug, hvor den ene side viser Det Etske Landskab med de tre etikker med relevante hjælpespørgsmål, mens den anden side af dugen beskriver den fælles kerneopgave.

Dugen tages i brug, når der opstår et konkret etisk dilemma.

– Så vælger vi en, som faciliterer dilemmasnakken, mens de involverede medarbejdere stiller sig op på de tre positioner. Derfra snakker man om, hvad de tre etikker kan byde ind med. På nærhedsetikken snakker man måske empati og relationer, mens kollegerne på pligtetikken tager afsæt i love og regler. Ingen skelner til, hvad man selv synes – det handler udelukkende om at argumentere ud fra de tre konkrete etikker, forklarer Karen-Marie Skov Sørensen.

Næste skridt er at vende dugen om og diskutere mulige håndteringer af dilemmaet ud fra kerneopgaven.

– Det foregår som en hvilken som helst anden debat, hvor vi snakker om, hvad man kan gøre for at håndtere dilemmaet. Den store forskel er, at det er med blikket på kerneopgaven – og ikke med blikket på 'hvad synes jeg selv'. Vi har supergode erfaringer med den måde at gå til dilemmaer på, fordi det sikrer, at vi kommer hele vejen rundt uden for mange følelser. Det giver alle en tydelig retning, siger Karen-Marie Skov Sørensen.

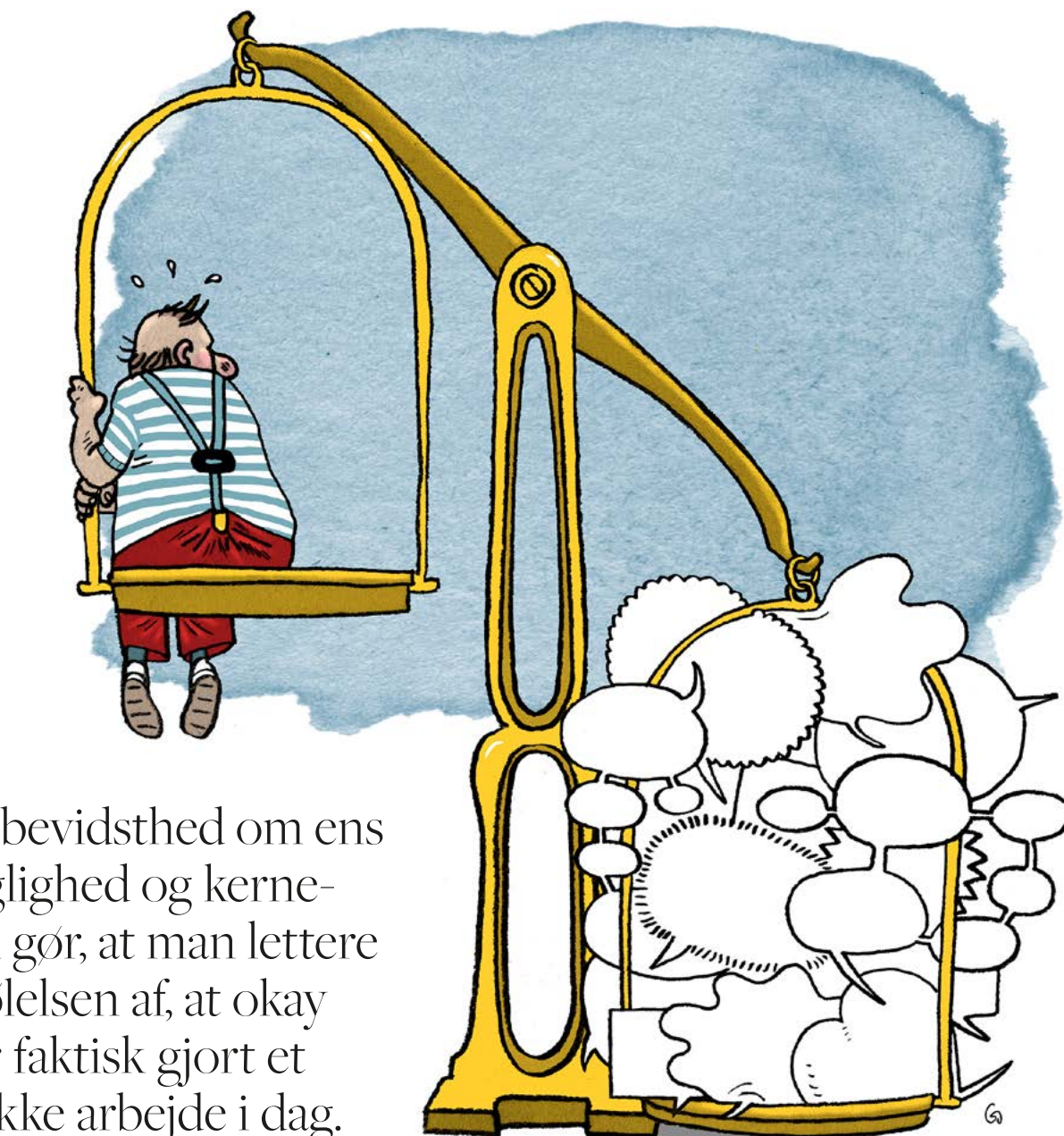
Bevidst om kerneopgaven

Både i Hjørring og i Vejle har Det Etske Landskab resulteret i en større bevidsthed om kerneopgaven.

En øget bevidsthed om ens kernefaglighed og kerneopgaven gør, at man lettere opnår følelsen af, at okay – jeg har faktisk gjort et godt stykke arbejde i dag.

— Anita Steensgaard Jensen, afdelingsleder Støtteteam Åstrupvej

– Jeg synes, vi er lykkedes med at tale vores kerneopgave ind i projektet om etikken. Vi har i fællesskab defineret kerneopgaven og derfra diskuteret, hvilke fælles etiske refleksioner der er afgørende for at være i tråd med kerneopgaven og vores værdier, fortæller afdelingsleder Anita Steensgaard Jensen og fortsætter:

– En øget bevidsthed om ens kernefaglighed og kerneopgaven gør, at man lettere opnår følelsen

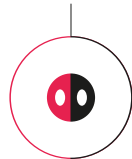
af, at okay – jeg har faktisk gjort et godt stykke arbejde i dag. Jeg kan se mig selv i øjnene og sige, at jeg har gjort det, jeg kan inden for de rammer, jeg har. Det skulle gerne give en større tilfredsstillelse med det arbejde, man udfører.

Også i Vejle er alle blevet mere skarpe på kerneopgaven, fortæller Karen-Marie Skov Sørensen:

– Når vi diskuterer etiske dilemmaer, tager vi altid afsæt i kerneopgaven og bruger den til at sætte

retning på den måde, vi vælger at håndtere dilemmaer på. Det er virkelig nyttigt i fx situationer, hvor to kolleger er uenige om fremgangsmåden i en given situation, at man holder fast i, at det over alt andet handler om at understøtte et værdigt liv på egne præmisser for den enkelte borger. ×

KERNEOPGAVEN

I Støtteteam Åstrupvej i Hjørring Kommune er kerneopgaven defineret som:

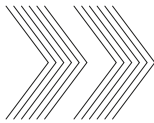
'At medvirke til at styrke borgerens trivsel og udvikling ud fra den enkeltes forudsætninger, mål og ønsker, så borgeren bliver i stand til at udnytte egne ressourcer og mestre hverdagen og samfundslivet på egne præmisser.'

I botilbuddet Bo-Vejle i Vejle Kommune er kerneopgaven defineret som:

'At understøtte et værdigt liv på egne præmisser for den enkelte borger. Et værdigt liv på egne præmisser er først og fremmest et liv med selvbestemmelse, hvor borgeren træffer sine egne valg. Det er også et liv, hvor borgeren selv definerer, hvad en meningsfuld tilværelse handler om. Og det er et liv med selvhjulpethed, hvor borgeren med tilpas støtte kan mestre mest muligt selv.'

Hamza Kiran er 27 år og blev i marts 2010 anbragt på den sikrede institution Stevnstortet. Ti år senere kontaktede han stedets viceforstander – han var nu færdiguddannet socialpædagog og søgte arbejde på stedet.

Søren Olsen er 43 år. Han var nyudklækket socialpædagog og ansat på Stevnstortet, da Hamza Kiran blev anbragt i varetægtssurrogat på hans afdeling. I dag er Søren Olsen viceforstander på Stevnstortet – og Hamzas chef.

Søren gav mig troen på mig selv

» Søren:

Da jeg mødte dig første gang, havde du arabisk kjole på og langt skæg. Du havde svært ved at finde din identitet, men var reflekteret og spurgte ind til om det, du gjorde og tænkte, var okay. Min opgave var at støtte dig i at skabe tankerne om de forandringer, du ville lave, ud fra hvem du var, og hvilke drømme du havde.

» Hamza:

Du lærte mig at spille guitar, som jeg altid havde drømt om. Derfor så jeg frem til, at du kom på arbejde, så jeg kunne vise dig, hvad jeg havde øvet mig på. Du var med til at gøre mig bevidst om, at folk gerne ville mig det godt. At jeg kunne ting, jeg ikke troede. Og at det er godt at blive tvunget til at snakke om det, der er svært.

» Søren:

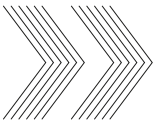
Jeg blev meget rørt, da du ti år senere kontaktede mig. For jeg kunne høre, at vi var lykkedes med at skabe den refleksion og bevægelse, vi havde sat os for. Jeg blev stolt af mit fag og beundrede dig for din drivkraft – for min overbevisning er, at forandringen kun kommer et sted fra, og det er fra dig. Vi har bare stillet et stillads op, du kunne støtte dig til.

» Hamza:

I dag er det sjovt at have set begge sider. Da jeg var anbragt her, var vi unge overbevist om, at personalemøderne gik ud på at tale om, hvordan I kunne holde os her. I dag ved jeg, at vi kun har fokus på, hvordan de unge kan have det bedst muligt under deres ophold. Det rører mig at tænke på.

» Søren:

Du blev ikke ansat, fordi du har været anbragt, men fordi du er en dygtig socialpædagog. Og jeg forventer ikke, at du altid kan bruge din fortid positivt her, ligesom vi ikke kan kopiere dine erfaringer. Men du kan dele dem, og vi kan lave nogle rettelser til vores praksis, hvis vi lytter godt efter. Og når vi er i modvind og bliver rå, minder du os om, at det, der virker, er at være vedholdende i samtalerne, støtte refleksionen og at lede efter ressourcer i de unge.

Jeg beundrer Hamzas drivkraft

» Søren:

Definitionen på det gode liv er selvfølgelig ikke at blive socialpædagog. Det er fantastisk, at du har taget så store skridt, for du var ikke bare ude i noget snavs, men på kanten af at være marginaliseret ung. Derfor er du en kæmpe rollemodel for de unge. Du er et levende billede på en, der har skabt noget ud af en svær situation.

» Hamza:

Det er svært at se slutproduktet af sit arbejde som socialpædagog. Så det må være super bekræftende og tydeligt for dig, når du nu ser mig på gulvet. Jeg håber, jeg får samme oplevelse en dag.

Har du en særlig relation til en borger, kollega, din leder eller en anden i dit arbejdsliv, som du gerne vil fortælle om, så skriv til: nyhedsrum@sl.dk

TEKST LEA HOLTZE /// FOTO NILS LUND PEDERSEN

Står du i et fagligt dilemma,
så skriv til: nyhedsrum@sl.dk

ja!

TEKST
MARIA
RØRBÆK
///
FOTO
SØREN
KJELDGAARD

» BØR AKTIVITETS- TILBUDET HOLDE LANG JULEFERIE?

Er det en fordel for brugerne, når
aktivitetstilbuddet lukker før jul og først
åbner igen efter nytår? **Dorte Jensen**
og **Jeanette Thiesen** er uenige

Dorte Jensen, hjemmevejleder i Høje-Taastrup Kommune

Mennesker med udviklingshæmning og andre handicap har brug for ferie – ligesom alle andre. Jeg har tidligere arbejdet på både et botilbud og et bofællesskab, og begge steder nød borgerne deres juleferie og muligheden for at sove længe

og have god tid til morgenmaden. Selvom nogle som udgangspunkt har brug for en fast struktur, kan de fleste godt klare forandringer, når bare de er forberedt godt. Så vi talte ned til juleferien med kalenderlys og tegninger i kalenderen, der

viste, at når vi når herhen, kan du sove længe om morgenen. Og under ferien talte vi om, at når vi har set nytårsfyrværkeri, skal vi igen sætte vækku- ret. Vi hjalp også med at forberede næste feriedag, så de fx kunne vælge en god film på forhånd. Bor-

gerne glædede sig både til ferien og til at komme tilbage på arbejde. Jeg synes, det fungerer godt, at alle holder ferie sam- tidig. Så kan der være en fælles juleafslutning – og bagefter er det lidt som at starte på en frisk.

ALLE HAR
BRUG FOR FERIE

- Godt med fælles rytme
- Forberedte forandringer er okay

NOGLE VIL
HELLERE ARBEJDE

- Forhindrer det frie valg
- Ødelægger kendt struktur

Jeanette Thiesen, bostøtte i Klyngehusene i Aarhus

Da jeg tidligere arbejdede på botilbud, oplevede jeg, at nogle borgere var kede af det i juleferien. De kunne fx finde på at finde rygsækken frem og slå to knyttede hænder sammen, som er tegnet for 'arbejde'. Det brød for- udsigeligheden og struk-

turen, når de ikke længere kunne komme hen på aktivitetstilbuddet, men skulle være på botilbud- det hele dagen. Og der var jo ikke ekstra norme- ring til at lave aktiviteter. Især de ældre, der ikke havde pårørende, som tog dem på julebesøg,

havde det svært. I stedet synes jeg, at det skal være valgfrit, om man vil holde juleferie eller gå på arbejde i aktivitetstilbuddet. Ellers presser vi bare et nor- malitetsbegreb ned over borgerne ved at sige, at de skal holde ferie – men hvad hvis de slet ikke har lyst til

det? Også borgere uden verbalt sprog kan få valget ved fx at vælge mellem et billede af aktivitetstil- buddet og et billede af bostedet. Et 100 pct. jule- lukket aktivitetstilbud er et eksempel på, at borgernes selv- og medbestemmelse sættes til side.

nej!

Udfordring

Nogle gange kan verden opleves bedre bag en skærm. Det er den oplevelse, socialpædagog Lisbeth Ebsen får frem under en gennemsigtig paraply. Så kan man fx hælde vand ned over – eller blade fra skoven. Det giver de unge en oplevelse af noget, der både er lidt truende, men samtidig også ret spændende.

Sjælerø og sanseleg under åben himmel

På **CSV i Esbjerg** er en gruppe unge med støttebehov i gang med et STU-forløb, der skal kvalificere dem til et voksenliv. Og som et nyt værktøj har man nu taget naturen i brug. – Det giver de unge ro på nervesystemet at komme ud i naturen, siger socialpædagog. Vi fulgte med, da fem unge tog i skoven for at træne deres berørings- og følesanser

TEKST OG FOTO SIMON JEPPESEN

Udvikling

– Når vi er på tur, bryder vi den daglige rytme. Vi udvikler os alle ved, at der bliver skubbet lidt til os. Men selvom vi i dag er væk fra de vante rammer, så er vi her jo stadig, os medarbejdere, til at sikre struktur og genkendelighed for de unge, fortæller socialpædagog Lisbeth Ebsen. Hun har været ansat på CSV i Esbjerg i tre et halvt år.

Fodring

– Det er meget inspirerende at være sammen med naturvejledere, for de viser, hvordan man også kan bruge naturen til at styrke trivsel og relationer blandt de unge, fortæller socialpædagog Lisbeth Ebsen. Hun har en rolig stund sammen med Jefferson, som genkender en af de udstoppede fugle, naturvejlederne har taget med – og den vil han gerne fodre.

Naturoplevelse

Karim er en af de fem unge, som nyder, at hverdagens undervisning for en kort stund er rykket ud af byen – og ud i skoven. De unge, der er med på turen, hører til den gruppe elever på CSV Esbjerg, som har de største støttebehov pga. indlæringsvanskeligheder og nedsatte fysiske og/eller psykiske funktionsevner.

Farver

Naturformidler Thomas Brochstedt har taget farveprøver på naturen med, som de unge skal prøve at matche med det, de finder i skoven. Det kan fx være blade eller grene i alle efterårets farver. Dagens tema er nemlig træning af den taktile sans og farver, så der skal røres og mærkes på naturen.

Uddannelse til livet

På CSV Esbjerg, Specialundervisning for Voksne, kan unge med indlæringsvanskeligheder, forstyrrelser inden for autismespektret, Aspergers syndrom eller lignende følge en særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse, STU. Formålet med uddannelsen er at fremme den personlige, sociale og faglige udvikling til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenalivet som muligt.

I uddannelsen trænes sociale færdigheder med udgangspunkt i små grupper. En af disse grupper har i efteråret gennemført et særligt naturprojekt, hvor eleverne blev inviteret ud i naturen til fællesskab, nye perspektiver og gode oplevelser sammen.

Det er LEV, der står bag projektet og har betalt for forløbet med en naturvejleder.

Venskaber

Som så mange andre har også de unge på STU-forløbet mærket corona-nedlukningen, så idéen med at komme ud i naturen handler i høj grad også om at sætte fokus på elevernes trivsel og kammeratskab på nye måder. Louise giver fx Jefferson en hånd, fordi underlaget er lidt ustabil – og viser på den måde, at hun er omsorgsfuld og selv tager ansvar.

Skoven

De fem unge har samlet skovens farver og monteret dem på et stykke papir med selvklæbende tape. På den måde kan eleverne tage naturoplevelserne med hjem i klassen, hvor kollagerne kan danne udgangspunkt for at mindes og tale om timerne og oplevelserne i skoven.

Berøring

Det er anden gang, at de fem unge STU-studerende er på tur med naturvejlederne, som LEV har stillet til rådighed. Første gang havde vejlederne skind fra forskellige dyr med, som de unge fik lov til at røre ved. Og i dag genkender Alex et af de skind. – Vi vil gerne give dem nogle gode sanseoplevelser, der åbner op for de positive ting i naturen, fortæller naturvejleder Bodil Kristensen.

Læring

Efter en formiddag i skoven skal eleverne tilbage for at spise frokost i deres vante rammer. Leder af CSV Esbjerg Lise Møller Rasmussen er glad for de nye oplevelser, gruppen har med hjem fra turen: – Når vi bevæger os i naturen, falder der en anden form for ro på de unge, og derved kan der åbnes op for læring. Samtidigt oplever vi noget nyt. Og alle har brug for at blive revet ud af 'plejer' en gang imellem.

Uddannelsesbudget til overs...? Bliv certificeret metakognitiv psykoterapeut

Danmarks eneste 4-årige uddannelse, hvor du opnår den officielle MCT-Institute-certificering som metakognitiv psykoterapeut og den officielle psykoterapeut-certificering fra Dansk Psykoterapeutforening.

- Metakognitiv terapi er en ny, effektiv og evidensbaseret terapiform med høj effekt mod stress-, angst-, depressions- og PTSD-lidelser.
- Optagelseskrav: 3-årig eller længere sundheds- eller socialfaglig uddannelse F.eks. læge, psykolog, sygeplejerske, socialrådgiver, jordmoder, pædagog o.lign.
- Uddannelsesstart 12. januar 2021 i København.

Læs mere om uddannelsen og tilmelding på <https://cektos.nemtilmeld.dk/817/>

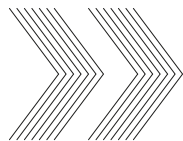
Uddannelsesleder er psykolog Pia Callesen forfatter til bøgerne Lev Mere Tænk Mindre og Grib Livet Slip Angsten fra Politikens Forlag

Borgergade 28
1300 København

Kontakt Pia Callesen
Tlf. 2268 4281
pia.callesen@cektos.dk

Før var jeg iagttager – nu er jeg på som menneske

TEKST JAKOB RAVN BRINCK /// FOTO HELENE BAGGER

Du er uddannet fotograf. Hvordan fik du øjnene op for socialpædagogik?

Som fotojournalist har jeg altid interesseret mig for menneskers historier. Hvordan ser deres tilværelse ud – og hvorfor? Efter flere opgaver for Blå Kors, hvor jeg i fotoreportager havde skildret udsattes liv på fx herberger, ville jeg tættere på den verden. Ikke som fluen på væggen, som man jo er som fotograf, men ved at bruge mig selv.

Hvad fik dig til at træffe beslutningen?

Ud over nysgerrigheden spillede min livssituation ind. Jeg stod midt i livet, havde lige fået en efternøler – og spurgte derfor mig selv, om jeg havde lyst til at fortsætte arbejdslivet som freelancer, hvor man aldrig ved, hvad morgendagen bringer af opgaver og indtægter. Derfor startede jeg i 2014 på pædagoguddannelsen med det mål at arbejde på socialområdet. Og det lykkedes. På få år har jeg arbejdet med anbragte børn og unge, siden udsatte, og sidste år begyndte jeg i en fast stilling i psykiatrien.

Hvordan var det at forlade fotografiet for at blive socialpædagog?

Som at træde ind i en ny rolle. Jeg gik fra at skildre menneskers liv som iagttager til at være på som menneske. Jeg skal understøtte, igangsætte, have samtaler og hjælpe mennesker på vej til at mestre deres tilværelse. Derudover er der en helt ny verden af systemer, forvaltninger og arbejdsgange, som jeg har brugt en del tid på at lære at kende.

**Helene Bagger
50 år**

- 2019
Socialpædagog
i Psykiatriens Hus i Aarhus
- 2017-2019
Job inden for anbringelses- og udsatteområdet. Kandidatstudier i pædagogisk antropologi
- 2017
Uddannet pædagog i special- og socialpædagogik, VIA University College, Aarhus
- 2008
Selvstændig fotograf ved Stickelbergs Bureau, Aarhus
- 1994
Fotograf ved Århus Stiftstidende
- 1993
Fri fugl, der rejste rundt i verden og lavede reportager
- 1992
Pressefotograf fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole

Kan du bruge noget fra dit gamle fag i dit nye arbejdsliv?

Jeg trækker meget på min evne til at danne nye relationer. Som fotograf får du ikke de gode billeder uden gode relationer. Og som socialpædagog er relationen afgørende for, om du lykkes med dit arbejde. Selvom jeg efter endt uddannelse stadig mangler teoretisk ballast og praktisk erfaring, hører jeg fra borgerne, at de oplever mig som en person med noget i bagagen. De mærker også min nysgerrighed på dem som mennesker.

Hvad har været det bedste ved dit spring?

Mit nuværende arbejde i Psykiatriens Hus i Aarhus, som er et tværsektorielt samarbejde mellem regionen og kommunen. Det har været en stor, men spændende faglig udfordring at hjælpe mennesker, der kommer med mange forskellige psykiske udfordringer og diagnoser. Men jeg udvikler mig konstant og lærer rigtig meget af mine kolleger.

Hvad er dit råd til andre, der bliver socialpædagoger midt i livet?

Vær nysgerrig og ydmyg. Selvom du måske er 20 år ældre end den gængse nyuddannede, bør du have samme tilgang som dem. Det kan godt være, at din nye kollega kunne være din datter, men her er hun den mest erfarne af jer to. Sørg også for at tilegne dig mere viden, og søg efteruddannelse, for det er vigtigt at udvikle sig fagligt og menneskeligt. ×

Pressefotograf Socialpædagog

Helene Bagger har sagt farvel til en lang karriere som fotograf for at uddanne sig og arbejde som socialpædagog inden for psykiatrien.

Job- og karriererådgivningen tilbyder gode råd og sparring til dig, der overvejer at skifte spor.
Ring mandag kl. 14 til 17 på 7248 6060
eller bestil tid til en samtale på 7248 6000

FOTO: PRIVAT

Henriette Hansen om Marlene K. Engel

Det jeg ser

Socialpædagog Henriette Hansen har Marlene K. Engel som leder

MARLENE GØR DET SVÆRE ENKELT

Som forstander på pensionatet Mette Marie er Marlene virkelig god til at inddrage os medarbejdere. Det er aldrig noget med, at I skal gøre sådan og sådan, fordi jeg siger det. Når der kommer nye krav fra myndighederne, sender hun det altid videre til os – og lige når man ser sådan en skrivelse, kan man godt tænke: Hvad er det egentlig, der står? Men så får Marlene det altid forklaret på et personalemøde, så det svære bliver helt enkelt – og passer til vores pædagogiske praksis.

Et konkret eksempel var, da Arbejdstilsynet for nogle år siden krævede, at beboerne ikke længere måtte ryge i fællesrummene. Marlene inddrog både personale og beboere i at finde en løsning. Vi fik hvirvlet en hel masse idéer op, og hvis noget ikke duede i praksis, var det bare med at finde på noget andet. Til sidst købte vi nye havemøbler og en markise, så man fint kan ryge udenfor. På den måde er der aldrig langt til toppen – og Marlene fokuserer på at finde løsninger, der fungerer for os, der skal udføre dem.

Ser du noget særligt hos en kollega? Send en mail til: nyhedsrum@sl.dk

Hørt!

For mig har det betydet fantastisk meget at komme i pleje. Jeg ved, at mine forældre (plejeforældre, red.) bakker mig 100 pct. op. Derfor blev jeg megalykkelig, da jeg fik lov til at blive boende i efterværn. Det er jo ikke alle, der bare lige kan flytte hjemmefra, når de fylder 18.

— **19-årige Michael Lambert**, plejebarn i efterværn

Øjeblikket

I vores julekalender i år på Facebook præsenterer vi det beskyttede værksted Kuglen på videoer, hvor vi kigger ind til forskellige arbejdende team som fx vores butik Kuglen og bandet B-cool. Sammen med en af vores brugere er jeg en slags vært, og jeg var noget spændt, da vi skulle optage videoerne. Min medvært har nemlig brug for struktur og støtte i vedholdenhed, og vi skulle optage alle kalenderafsnit på én gang. Men det gik utrolig godt. Dels fordi der var et ligeværdigt samspil mellem to legende personligheder, dels fordi der var synlig progression fra dag til dag, så vi fik mere og mere julepynt i vores 'studie' og til sidst var overdyngnet med stjerner, hjerter og pebernødder. Da vi var færdige, og jeg så på uret, havde vi været i gang i fem kvarter. Og der var fuld koncentration og glad energi. Vi var begge to helt høje af oplevelsen ... Så fedt, når det lykkes!

— **Marie Gregersen**, socialpædagog på det beskyttede værksted Kuglen i Vojens